

Handläggare
Jens Niska
08-508 87 588

Till
Trafiknämnden
2019-10-24

Klimatneutral bygg- och anläggningssektor. Motion från Emilia Bjuggren (S). Svar på remiss från kommunstyrelsen.

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Anne Kemmler
Avdelningschef

Erika Björnsson
Enhetschef

Sammanfattning

Trafiknämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen gällande en motion om klimatneutral bygg- och anläggningssektor från Emilia Bjuggren (S). I motionen föreslås bland annat en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor 2040.

Trafikkontoret ser inga hinder med att införa en strategi för klimatsmart bygg och anläggningssektor till år 2040, men anser inte att en ny strategi är nödvändig. Kontoret ser i stället att det är bättre att fokusera på att utveckla nuvarande arbetssätt och rutiner avseende miljöfrågor.

Trafikkontoret
Infrastruktur

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 87 588
Växel 08-508 27 200
jens.niska@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Remissen

Trafiknämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen gällande en motion från Emilia Bjuggren (S) om klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040 (bilaga 1). Motionen betonar vikten av att minska klimatpåverkan inom bygg- och anläggningsprocessen och där material har stor andel av en entreprenads klimatpåverkan.

Motionen har tre förslag enligt följande:

1. Att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040.
2. Att livscykelbaserade funktionskrav på minskade utsläpp av växthusgaser beaktas i hela planprocessen.
3. Att staden ska ställa miljökrav ur ett livscykelperspektiv vid upphandlingar av byggnader och anläggningar.

Motionen nämner även vikten av att minska koldioxidutsläppen genom hela bygg- och anläggningsprocessen, och där kravställningen inom offentlig upphandling är ett viktigt verktyg.

Trafiknämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2019-11-08.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts internt på trafikkontoret.

Trafikkontorets synpunkter

Nuläge

Trafikkontoret följer stadens program för upphandling och inköp samt den upphandlingspolicy som är beslutad av trafiknämnden. I dessa står bland annat att kontoret ska beakta miljökonsekvenser och livscykelkostnader i samband med upphandling. Även stadens strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 är ett underlag som används vid planering och utveckling av kontorets verksamhet.

Vid upphandling av entreprenader så bestämmer kontoret de krav som ska gälla under projektets gång, både i utförandet och krav på entreprenören. Dessa krav följs sedan löpande upp. Stockholms stad genom trafikkontoret har i samarbete med Göteborgs stad, Malmö stad och Trafikverket tagit fram miljökrav, vilka används i kontorets samtliga entreprenadupphandlingar (bilaga 2).

Kraven berör allt från entreprenörens arbetssätt till krav på drivmedel och material. Bedömningen är att om dessa krav följs kommer entreprenader genomförda av Stockholms stads bolag och förvaltningar leda till att den samlade energianvändningen för fordon och arbetsmaskiner utgörs av ytterligare 20 procent el från förnybara energikällor utöver den av regeringen beslutade reduktionsplikten. Kraven i bilagan uppdateras löpande i samråd med inblandade parter i syfte att hålla kraven skarpa och aktuella.

Trafikkontoret har även börjat använda Byggvarubedömningen i investeringsprojekt. Byggvarubedömningen är ett system som klassificerar material/produkter ur ett hållbarhetsperspektiv. Vid bedömningen tas hänsyn till kemiskt innehåll, livscykel samt socialt ansvarstagande i leverantörsledet för olika produkter. Kemiska produkter som inte är bedömda eller som har en bedömning ”undviks” ska inte användas i projekt utan kontorets godkännande. Byggvarubedömningen är framförallt riktad mot husbyggnad men är under utveckling med allt fler bedömda produkter även på anläggningssidan.

Genom kravställning vid upphandling har kontoret möjlighet att påverka utvecklingsarbetet hos entreprenörerna. När det gäller miljöhänsyn är kontorets bedömning att marknaden generellt är beredd på att förändringar kommer löpande. Även om kontoret kan utöka kraven i en upphandling är det en balansgång för att hitta rätt nivå. Utökade krav kan leda till ökade kostnader och kräva investeringar för entreprenörer i bland annat maskinpark som kan vara svåra att finansiera. Detta kan rendera i att mindre aktörer inte har möjlighet att lämna anbud, vilket leder till en försämrad konkurrens samt ökade kostnader för kontoret. Det riskerar även att gå emot stadens direktiv till samtliga nämnder i kommunfullmäktiges budget om att i högre utsträckning tillvarata den potential som finns för anbud från små företag i offentlig upphandling.

Svar på motionen

Trafikkontoret ser inga hinder mot att införa en strategi för klimatsmart bygg- och anläggningssektor till år 2040, men anser inte att en ny strategi är nödvändig i dagsläget. Kontoret bedömer att nuvarande krav och utarbetade arbetsmetoder är skarpa och kommer att leda till minskad klimatpåverkan vid bygg- och anläggningsentreprenader. Kontoret arbetar löpande med att implementera och utveckla aktuella rutiner runt miljöarbete och att säkerställa att dessa följs.

Det är stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret som ansvarar för planprocessen i staden, även om trafikkontoret medverkar. Med anledning av detta väljer kontoret att inte svara på frågan om att beakta livscykelbaserade funktionskrav på minskade utsläpp av växthusgaser i hela planprocessen utan överlåter det till exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret.

Trafikkontoret ställer sig positivt till att ställa miljökrav ur ett livscykelperspektiv vid upphandlingar där det är lämpligt. En väl genomförd och pålitlig livscykelanalys (LCA) visar var den största miljöpåverkan på varan eller tjänsten finns, vilket ger en indikation om vilka miljökrav som bör ställas i en entreprenadupphandling. Då LCA-beräkningar är ett relativt nytt område som kräver mycket resurser är bedömningen att kontorets fokus bör ligga på att tillvarata av marknaden framtagna kunskaper inom området. Utifrån dessa analyser kan kontoret dra lärdomar som sedan kan implementeras i den egna verksamheten.

Oavsett vilka krav som ställs i en upphandling eller vilka utvärderingskriterier som används, är det viktigaste att ha en fungerande uppföljning av kontrakten för att säkerställa att ställda krav uppfylls. Detta är ett område som kontoret löpande fortsätter att utveckla och förbättra.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Slut

Bilagor

1. Klimatneutral bygg- och anläggningssektor. Motion (KS 2019/850) från Emilia Bjuggren (S)
2. Gemensamma miljökrav för entreprenader, 2018. Trafikverket, Stockholms stad, Göteborgs stad och Malmö stad